

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

1) Εισαγωγικά -----σελ. 2	σελ. 2
2) Ιστορική εξέλιξη του θεσμού του Ν.Σ.Κ.	
Α' περίοδος -----σελ. 4	σελ. 4
Β' περίοδος-----σελ. 6	σελ. 6
Γ' περίοδος -----σελ. 9	σελ. 9
Δ' περίοδος -----σελ. 10	σελ. 10
Ε' περίοδος -----σελ. 11	σελ. 11
ΣΤ' περίοδος-----σελ. 15	σελ. 15
Ζ' περίοδος -----σελ. 17	σελ. 17
3) Θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας του Ν.Σ.Κ. -----σελ. 19	σελ. 19
4) Λειτουργία του Ν.Σ.Κ. -----σελ. 20	σελ. 20
5) Γραφεία Νομικού Συμβούλου -----σελ. 23	σελ. 23
6) Δικαστικά Γραφεία -----σελ. 24	σελ. 24
7) Κεντρική Υπηρεσία -----σελ. 24	σελ. 24
8) Σχηματισμοί Δικαστικών & Εξωδίκων Υποθέσεων-----σελ. 24	σελ. 24
9) Καθήκοντα μελών Ν.Σ.Κ. -----σελ. 25	σελ. 25
10) Υποχρεώσεις μελών Ν.Σ.Κ. και δημοσίων υπηρεσιών -----σελ. 25	σελ. 25
11) Η γνωμοδοτική αρμοδιότητα του Ν.Σ.Κ. -----σελ. 26	σελ. 26
12) Συγκριτικά -----σελ. 30	σελ. 30
13) Συμπερασματικά -----σελ. 31	σελ. 31
14) Βιβλιογραφία - Νομολογία -----σελ. 32	σελ. 32

ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Εισαγωγικά

Το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, υπό τη μορφή που λειτουργεί σήμερα, είναι προϊόν μακράς εξελίξεως, η οποία διήλθε διάφορα στάδια.

Το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους έχει παρουσία στο νομικό κόσμο της Χώρας από

τις αρχές σχεδόν του ελεύθερου βίου της.

Η ανάγκη ιδρύσεώς του διαπιστώθηκε αμέσως μετά τη σύσταση και λειτουργία της ελεύθερης πολιτείας, οπότε και καταβλήθηκε προσπάθεια οργανώσεως μιας νομικής υπηρεσίας για την αντιμετώπιση πολλών αστικών διαφορών μετά των ιδιωτών, ενός οργάνου καθοδηγητικού της διοικητικής δράσεως.

Η εξέλιξη της νομοθεσίας μπορεί να χωριστεί στις εξής περιόδους:

Α) τη μέχρι το έτος 1882 περίοδο των πειραματισμών,

Β) την από της ισχύος του Ν. ΑΚΑ'/1882 μέχρι το έτος 1940 περίοδο εδραιώσεως του θεσμού,

Γ) την από την ισχύ του Α.Ν. 2374/1940 μέχρι το έτος 1945 περίοδο οργανικής ολοκληρώσεως του θεσμού,

Δ) την από την ισχύ του Α.Ν. 427/1945 περίοδο,

Ε) την από την ισχύ του Β.Δ. 6/1961 (ΦΕΚ Α' 5) περίοδο της νέας εποχής στην πορεία του Ν.Σ.Κ. ,

ΣΤ) την από την ισχύ του Ν. 1256/82 (ΦΕΚ Α' 65/1982) περίοδο της παρένθεσης στην πορεία του Ν.Σ.Κ. ,

Ζ) την από την ισχύ του Ν. 1884/1990 (ΦΕΚ Α' 81) περίοδο που σηματοδοτεί το νέο ξεκίνημα στην πορεία του Ν.Σ.Κ. μέχρι σήμερα.

Κατά την ισχύουσα νομοθεσία, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Ν.Σ.Κ.) αποτελεί ενιαία, ανωτάτη Αρχή του Κράτους και υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών. Στην αρμοδιότητα του Ν.Σ.Κ. ανήκουν ιδίως η δικαστική υποστήριξη και εκπροσώπηση του Δημοσίου και η αναγνώριση απαιτήσεων κατά του Δημοσίου ή ο συμβιβασμός σε διαφορές με αυτό.

Α΄

Το Βασιλικό Διάταγμα της 12-5-1835 όρισε ότι το Δημόσιο "θέλει ενάγεσθαι" με τον Γραμματέα της Επικρατείας επί των Οικονομικών (Υπουργό Οικονομικών) και ότι αυτός μπορεί να διορίσει προς παράσταση του Δημοσίου ως ενάγοντος ή εναγομένου υπάλληλο του κλάδου του επιτήδειο, κατέχοντα καλά το νόμο ή να αναθέσει και σε κάποιο συνήγορο των δικαστηρίων της πρωτεύουσας το έργο αυτό. Πρέπει εδώ να λεχθεί ότι στον Υπουργό Οικονομικών ανατέθηκε μεταγενέστερα η δικαστική εκπροσώπηση και άλλων νομικών προσώπων, εκτός του Δημοσίου, αρχής γενομένης με την ανάθεση δυνάμει του Β.Δ. 29-4-1843 της εκπροσωπήσεως του Εκκλησιαστικού Ταμείου. Πρέπει επίσης να λεχθεί προκαταβολικά ότι κατά το αρχικό σύστημα εκπροσωπήσεως, το Δημόσιο εκπροσωπείτο: α) από τον Υπουργό των Οικονομικών σε όλες τις υποθέσεις και στην πρωτεύουσα του Κράτους και στην επαρχία, β) από τους Οικονομικούς Εφόρους στην περιφέρεια εκάστου, με εξαίρεση τις υποθέσεις για τις οποίες προβλεπόταν διαφορετική εκπροσώπηση, γ) από τους Ταμίες στις δίκες τις σχετικές με τη διοικητική εκτέλεση και δ) κατ' εξαίρεση από τους Νομάρχες σε κάποιες υποθέσεις. Η κατ' αυτό τον τρόπο στοιχειώδη αντιμετώπιση της ανάγκης της δικαστικής εκπροσωπήσεως του Δημοσίου δεν ήταν δυνατόν να ικανοποιεί τους αρμοδίους, γι' αυτό με το Β.Δ. 15.12.1843 δίνεται η πρώτη αφετηρία του θεσμού του Νομικού Συμβουλίου με τη σύσταση Επιτροπής, της οποίας τη γνώμη είχε το δικαίωμα να ζητεί ο Υπουργός Οικονομικών οσάκις αμφέβαλλε αν έπρεπε να εισαγάγει ή να εξακολουθήσει ενώπιον των δικαστηρίων μία δίκη που αφορούσε το Δημόσιο. Μετά τη σύσταση της Επιτροπής δημοσιεύτηκε το Β.Δ. 10.7.1856, με το οποίο διορίζονταν έμμισθοι δικηγόροι του Δημοσίου, που δεν είχαν όμως κώλυμα να δικηγορούν και σε ιδιωτικές υποθέσεις, εκτός όσων αφορούσαν το Δημόσιο. Διαπιστώθηκε όμως το ανεπαρκές και επιζήμιο αυτού του συστήματος εκπροσωπήσεως του Δημοσίου ενώπιον των Δικαστηρίων, ανακλήθηκε το ανωτέρω διάταγμα και επανήλθε το υφιστάμενο προηγουμένως καθεστώς της πληρεξουσιοδοτήσεως από τον Υπουργό Οικονομικών οποιουδήποτε δικηγόρου κλπ. για την υπεράσπιση των συμφερόντων του Δημοσίου στα δικαστήρια. Με το Β.Δ. 26.7.1860 ανασυστάθηκε και πάλι στο Υπουργείο Οικονομικών Γνωμοδοτικό Συμβούλιο του οποίου τη γνώμη μπορούσε να ζητεί ο Υπουργός Οικονομικών οσάκις αμφέβαλλε αν πρέπει να κινήσει ή να υποστεί αγωγές ή να εξακολουθήσει δίκες ενώπιον των δικαστηρίων. Το Συμβούλιο τούτο απαρτιζόταν από τον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, το Βασιλικό Επίτροπο στην Ιερά Σύνοδο, τον Εισαγγελέα Εφετών Αθηνών και δύο δικηγόρους παρ' Αρείω Πάγω και γνωμοδοτούσε εγγράφως και με αιτιολογία σε υποθέσεις που εισάγονταν από τον Τμηματάρχη του Δικαστικού Τμήματος του Υπ. Οικονομικών. Στις συζητήσεις παρευρίσκονταν και ο αρμόδιος εισηγητής του Υπουργείου απ' όπου προερχόταν η δίκη και ο δικηγόρος στον οποίο είχε τυχόν ανατεθεί η δικαστική υπόθεση που συζητιόταν. Παρά τη δημιουργία του Γνωμοδοτικού Συμβουλίου μπορούσε ο Υπουργός Οικονομικών και χωρίς τη γνώμη αυτού να διεξάγει δίκη ή να προκαλέσει συμβιβασμό ή να διορίσει οποιονδήποτε αυτός ήθελε δικηγόρο στις δίκες του Δημοσίου. Με το ν. ΡΛΓ/1867 και το επακολουθήσαν βασιλικό διάταγμα 28.3.1867 συστήθηκε για πρώτη φορά θέση Δικαστικού Συμβούλου, νομομαθούς, που διοριζόταν για πέντε έτη, με σκοπό την άρση των απόπων του συστήματος. Με τα ανωτέρω νομοθετήματα επιδιώχθηκε αφενός μεν να διευθύνεται το Δικαστικό Τμήμα του Υπουργείου Οικονομικών από άνδρα ειδήμονα και αμετάκλητο για ορισμένο χρόνο, αφ' ετέρου δε η διεξαγωγή των δικών του Δημοσίου να γίνεται είτε με την αυτοπρόσωπο παράσταση του Δικαστικού Συμβούλου στο Υπουργείο Οικονομικών ενώπιον των δικαστηρίων είτε με την

παράσταση άλλων δικηγόρων, διοριζομένων όμως με τη σύμπραξη του Δικαστικού Συμβούλου στο Υπουργείο Οικονομικών για μεγαλύτερη εγγύηση. Για την επιτυχία των τεθέντων σκοπών ο Δικαστικός Σύμβουλος μπορούσε να προσκαλέσει σε Συμβούλιο και άλλους δικηγόρους και προεδρεύων τούτου να προκαλέσει έγγραφη γνωμοδότηση επί των υποβληθέντων ζητημάτων και υποθέσεων.²

Β'

Αλλά η αδυναμία του συστήματος παρέμεινε παρά τη βελτίωση, διότι η κύρια διεξαγωγή των δικών του Δημοσίου γινόταν από συνεχώς αυξανόμενο αριθμό δικηγόρων, όχι πάντοτε εκ των ενδεδειγμένων, ούτε πάντοτε διοριζομένων με πρόταση του Δικαστικού Συμβούλου, όπως απαιτούσε ο νόμος. Κατέστη έτσι εμφανές ότι καλύτερος και οικονομικότερος θα ήταν ο διορισμός ικανών προσώπων προς διεξαγωγή των δικών. Από την ανάγκη αυτή προήλθε ο Ν. ΑΚΑ' /1882, ο οποίος δημιούργησε το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους.

Το Σώμα αποτελέστηκε από οκτώ μέλη, εκ των οποίων ο ένας, ο καλούμενος Δικαστικός Σύμβουλος, προήδρευε των λοιπών καλουμένων Νομικών Συμβούλων και διηύθυνε το Δικαστικό Τμήμα του Υπουργείου Οικονομικών. Τα μέλη του Νομικού Συμβουλίου έπρεπε να διαθέτουν ειδικά προσόντα, διορίζονταν για βετία, μετά από γνωμοδότηση του Υπουργικού Συμβουλίου με πρόταση του Υπουργού Οικονομικών. Ο Δικαστικός Σύμβουλος είχε το δικαίωμα να προτείνει με έγγραφη αιτιολογημένη έκθεση, την απαλλαγή οποιουδήποτε Νομικού Συμβούλου, για την οποία αποφαινόταν ο Υπουργός Οικονομικών. Από τους Νομικούς Συμβούλους τρεις, με πρόταση του αρμοδίου Υπουργού, προσκολλούνταν, ως ειδικοί Σύμβουλοι, σε ορισμένα Υπουργεία. Καθήκον των Νομικών Συμβούλων ήταν να εξετάζουν υπό τη διεύθυνση του Δικαστικού Συμβούλου όλες τις δικαστικές και μη υποθέσεις του Δημοσίου και του Εκκλησιαστικού Ταμείου που είχαν εισαχθεί ενώπιον των δικαστηρίων, να συνεννοούνται σε συμβούλιο από τρία (3) τουλάχιστον μέλη, να διατυπώνουν την υπεράσπιση που σκοπεύουν να κάνουν και να παρίστανται είτε ένας είτε και περισσότεροι μαζί ενώπιον των δικαστηρίων της πρωτεύουσας και στις εκτός του δικαστηρίου δικαστικές πράξεις ως εκπρόσωποι του Δημοσίου, του Εκκλησιαστικού Ταμείου, του Κεντρικού Ταμείου και του Οικονομικού Εφόρου. Πάντως υπήρχε το δικαίωμα του Υπουργού Οικονομικών να διορίζει με πρόταση του Δικαστικού Συμβούλου και με αμοιβή και άλλους δικηγόρους σε σπουδαίες και κατεπείγουσες υποθέσεις. Για γνωμοδοτήσεις σχετικά με την κατάργηση δικαστικών ή εξωδίκων διαφορών του Δημοσίου με αναγνώριση των απαιτήσεων ή με συμβιβασμό, απαιτείτο προηγούμενη εντολή του Υπ. Οικονομικών και σύμπραξη τριών τουλάχιστον Νομικών Συμβούλων, εκ των οποίων ο ένας έπρεπε να είναι αυτός που είχε αναλάβει την υπεράσπιση στο ακροατήριο, χωρίς δε την ομόφωνη γνωμοδότηση τούτων κάθε λύση ήταν άκυρη. Με τη διοικητική του ιδιότητα το Νομικό Συμβούλιο ήταν το μόνο γνωμοδοτικό σώμα της διοικήσεως για κάθε νομικό ζήτημα και ταυτόχρονα και Διοικητικό Δικαστήριο. Οι Νομικοί Σύμβουλοι, είτε μόνοι, είτε ως Συμβούλιο γνωμοδοτούσαν για αντικείμενα που υποβάλλονταν σ' αυτούς από την Υπηρεσία του Υπουργείου στο οποίο ήταν διορισμένοι. Εκτός αυτού, αν και δεν αναφερόταν ρητά από το νόμο, συμμετείχαν στην προπαρασκευή των

κυβερνητικών νομοσχεδίων. Το Νομικό Συμβούλιο είχε και δικαστική αρμοδιότητα, δικάζε ως Διοικητικό Δικαστήριο β' βαθμού ορισμένες διαφορές που προέκυπταν από την εφαρμογή τελωνειακών και φορολογικών νόμων συγκροτούμενο από το Δικαστικό Συμβούλο και τους ειδικούς Νομικούς Συμβούλους των Υπουργείων Δικαιοσύνης και Εσωτερικών, αναπληρουμένων από τους λοιπούς. Η διαδικασία του κατ'έφεσιν είναι έγγραφη και μυστική, αλλά οι αποφάσεις λαμβάνονταν κατά πλειοψηφία. Ο Δικαστικός Σύμβουλος είχε βαθμό Αντιπροέδρου του Αρείου Πάγου και ελάμβανε αποδοχές ανώτερες. Ο νομικός Σύμβουλος είχε βαθμό Αρεοπαγίτου και επίσης ελάμβανε ανώτερες αποδοχές.

Για την περιστολή της χρησιμοποιήσεως ιδιωτών δικηγόρων στις υποθέσεις του Δημοσίου η μεταγενέστερη νομοθεσία αφ' ενός μεν δημιούργησε βοηθητικά πρόσωπα των Νομικών Συμβούλων, αφ' ετέρου δε παρείχε τη δυνατότητα σε νομομαθείς δημοσίους υπαλλήλους να εκπροσωπούν δικαστικά το Δημόσιο (Ν. λΜΔ'/1882, Ν. ΑΧΛΒ'/1887, Ν. 473/1914, Ν.782/1917).

Με το Β.Δ. 8/13-11-1918 έγινε κωδικοποίηση των μέχρι τότε ισχυουσών διατάξεων περί δικών του Δημοσίου και περί Νομικών Συμβουλίου.⁴

Τέλος ο Α.Ν. 19/20.11.1935 συνέστησε θέσεις Παρέδρων του Νομικού Συμβουλίου και θέσπισε κανονισμό της λειτουργίας του Νομικού Συμβουλίου. Σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργούσε σε κάθε Υπουργείο αυτοτελές Γραφείο Νομικού Συμβούλου, αποτελούμενο από ένα Νομικό Σύμβουλο, έχοντα βαθμό Αρεοπαγίτου, ενδεχομένως και έναν Πάρεδρο Νομικού Συμβουλίου, έχοντα βαθμό Παρέδρου του Ελεγκτικού Συνεδρίου και αποδοχές Παρέδρου ΣτΕ, και γραμματειακή υποστήριξη. Ο Νομικός Σύμβουλος: α) γνωμοδοτούσε σε ερωτήματα του Υπουργείου στο οποίο υπηρετούσε, β) εκπροσωπούσε το Δημόσιο στα δικαστήρια και γ) μετείχε στις εργασίες του Νομικού Συμβουλίου και των λοιπών διοικητικών συμβουλίων σύμφωνα με την πρόβλεψη ειδικών νόμων. Ο Πάρεδρος του Νομικού Συμβουλίου αναπλήρωνε τον Νομικό Σύμβουλο στις δίκες και διεκπεραίωνε όσα καθήκοντα του ανέθεταν ο Πρόεδρος ή ο προϊστάμενός του Νομικός Σύμβουλος. Ο Γραμματέας Νομικού Συμβουλίου παρίστατο στις τυπικές δικασίμους των δικαστηρίων, κατέθετε τα δικόγραφα, παρίστατο στις διεξαγωγές αποδείξεων ενώπιον των Προέδρων και Ειρηνοδικών και εκτελούσε τις βοηθητικές εργασίες του Γραφείου. Όλων των Γραφείων προϊστάτο ο Δικαστικός Σύμβουλος που από το 1935 μετονομάστηκε σε Πρόεδρο του Νομικού Συμβουλίου, με βαθμό Αντιπροέδρου του Αρείου Πάγου. Διοριζόταν με δετή θητεία και διηύθυνε τις εργασίες της Διευθύνσεως Δικαστικού Υπ. Οικονομικών. Το προσωπικό της Διευθύνσεως αυτής αποτελείτο από 8 Εισηγητές Δικαστικών Υποθέσεων που μεριμνούσαν για την αλληλογραφία επί των διαφόρων δικών με τους Νομικούς Συμβούλους και τους πληρεξουσίου του Δημοσίου. Στις επαρχίες πληρεξούσιοι του Δημοσίου στην Θεσσαλονίκη, Πειραιά, Πάτρα και Λάρισα ήταν ανά ένας Δικαστικός Αντιπρόσωπος στην Εφορία με βαθμό διοικητικού υπαλλήλου, ο οποίος με ένα Γραμματέα εκπροσωπούσε το Δημόσιο στα δικαστήρια της έδρας του. Στις υπόλοιπες πόλεις χρησιμοποιούνταν ως δικαστικοί εκπρόσωποι του Δημοσίου δικηγόροι της εκλογής του Δικαστικού Συμβούλου σε κάθε μια πρωτοεϊσακτη υπόθεση.

Επίσης σύμφωνα με το Β.Δ. 29 Νοεμβρίου / 4 Δεκεμβρίου 1939, κατόπιν αιτιολογημένης προτάσεως του Προέδρου του Νομικού Συμβουλίου δύναται εξαιρετικώς να ανατεθεί στον Επιθεωρητή η εκτέλεση οποιουδήποτε από τα καθήκοντά του και επί υποθέσεων οι οποίες αφορούν μεν το Ταμείο Παρακαταθηκών η άλλο οποιοδήποτε νομικό πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου, ενδιαφέρουν όμως αμέσως η εμμέσως το Δημόσιο όταν τα προαναφερόμενα νομικά πρόσωπα το ζητούσαν από τον Υπουργό των Οικονομικών.

Γ´

Το σύστημα του Α.Ν. 2374/1940 διατηρήθηκε για λίγο μόνο : αναμορφώθηκε ο θεσμός του Νομικού Συμβουλίου .Διαλύθηκαν τα επιμέρους γραφεία των υπουργείων και συγκεντρώθηκε όλο το προσωπικό του Νομικού Συμβουλίου στη διεύθυνση νομικών υποθέσεων του υπουργείου οικονομικών που διαιρέθηκε σε τμήματα και γραφεία κατ' αντικείμενο θεμάτων

Ο Α.Ν. 2374/1940 αναμόρφωσε το θεσμό πάνω στις εξής κυρίως βάσεις: α) εισήγαγε τη βαθμολογική οργάνωση του κυρίου προσωπικού του Νομικού Συμβουλίου και όρισε τις θέσεις του κυρίου προσωπικού σε 1 θέση Προέδρου με αποδοχές Προέδρου Ελεγκτικού Συνεδρίου, 12 θέσεις Νομικών Συμβούλων με αποδοχές Συμβούλων Ελεγκτικού Συνεδρίου, 18 θέσεις Παρέδρων Νομικού Συμβουλίου με αποδοχές Παρέδρων Ελεγκτικού Συνεδρίου, 25 θέσεις Δικαστικών Αντιπροσώπων Δημοσίου α´ τάξεως με αποδοχές Πρωτοδίκου, 53 θέσεις Δικαστικών Αντιπροσώπων Β´ τάξεως με αποδοχές Εμμ. Παρέδρου Πρωτοδικών ή δοκίμων Δικαστικών Αντιπροσώπων με αποδοχές Ειρηνοδίκου α´ τάξεως, β) ανέθεσε τα διοικητικού περιεχομένου καθήκοντα της Διευθύνσεως Νομικών Υπηρεσιών Υπ. Οικονομικών (έτσι μετονομάστηκε η Διεύθυνση Δικαστικού) στον Διευθυντή Νομικών Υπηρεσιών, ως αυτοτελές όργανο, γ) διαλύθηκαν τα Γραφεία Νομικών Συμβούλων στα Υπουργεία και συγκεντρώθηκαν στο ίδιο κατάστημα όλες οι υπηρεσίες αρμοδιότητας της Διευθύνσεως Νομικών Υπηρεσιών, δ) δημιουργήθηκαν Δικαστικά Γραφεία του Δημοσίου στη Θεσσαλονίκη, Πειραιά, Πάτρα, Λάρισα(ήδη υφιστάμενα), Σέρρες και Βόλο, ε) καθιερώθηκε το σύστημα της αναθέσεως των υποθέσεων για τις υπόλοιπες επαρχίες σε έναν μόνο δικηγόρο, που οριζόταν με τον αναπληρωτή του σε κάθε πρωτοδικειακή περιφέρεια και στ) δημιουργήθηκε ευχέρεια προσλήψεως σε έκτακτες υπηρεσιακές ανάγκες έκτακτων δικηγόρων με διετή θητεία με καθήκοντα αντίστοιχα των Δικαστικών Αντιπροσώπων β´ τάξεως. Κατ' εξουσιοδότηση και σε εκτέλεση των διατάξεων του ανωτέρω νόμου εκδόθηκε το Β.Δ. 8/12.9.1940 το οποίο είχε θέση Εσωτερικού Κανονισμού του Σώματος.

Δ´

. Ο Α.Ν. 427/1945 και οι επακολουθήσαντες Ν. 1715 /51, 2711/1953 και 3693/1957 επέφεραν τις παρακάτω ουσιώδεις τροποποιήσεις: α) προσδιόρισαν την αριθμητική σύνθεση του κυρίου προσωπικού σε μία θέση Προέδρου με βαθμό και αποδοχές Προέδρου Αρείου Πάγου, 2 θέσεις Αντιπροέδρων με βαθμό και αποδοχές Αντιπροέδρου Αρείου Πάγου, 15 θέσεις Νομικών Συμβούλων με βαθμό και αποδοχές Αρεοπαγίτου, 22 θέσεις Παρέδρων με βαθμό και αποδοχές Εφέτου και 60 θέσεις Δικαστικών Αντιπροσώπων α´ τάξεως με βαθμό και αποδοχές Πρωτοδίκου, β) καθιέρωσαν την είσοδο στο Σώμα με διαγωνισμό με εξαίρεση τον απ' ευθείας διορισμό σε θέσεις Παρέδρων και Νομικών Συμβούλων σε περιορισμένη έκταση, γ) ανέθεσαν ευθέως την ευθύνη της διεξαγωγής των υποθέσεων του Εξωτερικού στο Νομικό Συμβούλιο, δ) δημιούργησαν πάλι στα Υπουργεία Γραφεία Νομικών Συμβούλων, ε) επανέφεραν όλες τις διοικητικού περιεχομένου αρμοδιότητες στον Πρόεδρο του Νομικού Συμβουλίου, καταργώντας τη θέση του Διευθυντή, στ) κατέστησαν το Νομικό Συμβούλιο ανεξάρτητη αρχή, υπαγόμενη στον Υπ. Οικονομικών, χωρίς όμως να αποτελεί οργανικό τμήμα του Υπουργείου, ζ)

καθιέρωσαν τον διορισμό, με απόφαση της Ολομέλειας, ανά διετία δικηγόρων του Δημοσίου, τακτικού και αναπληρωματικού στις έδρες των Πρωτοδικείων, πλην Θεσσαλονίκης, Πειραιώς, Πατρών και Λάρισας, όπου διατηρήθηκαν τα δικαστικά Γραφεία του Δημοσίου, η) πρόβλεψαν τη δυνατότητα ορισμού έμμισθων δικηγόρων, για ορισμένη θητεία στις επαρχίες, όπου η κίνηση των υποθέσεων το επιβάλλει και θ) δημιούργησαν στην Κεντρική Υπηρεσία (Γραφείο Προέδρου) το τμήμα Υποθέσεων Επαρχιών και Αλλοδαπής με έργο την εποπτεία της διεξαγωγής των δικών εκτός Αθηνών. Κατά το στάδιο τούτο της οργανώσεως δημοσιεύτηκαν βάσει μεν εξουσιοδοτήσεως του Α.Ν. 427/1945 ο υπ' αριθμ. 56/27-6-46 Εσωτερικός Κανονισμός του Σώματος, βάσει δε εξουσιοδοτήσεως του Ν. 3693/1957 ο από 28-4-59 Εσωτερικός Κανονισμός αυτού που αντικατέστησε τον προηγούμενο.

Ε΄
Η πορεία.

Η νέα εποχή στην πορεία του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους αρχίζει με το Β.Δ. 6/1961 (ΦΕΚ Α 5) "Οργανισμός του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους". Με τον Οργανισμό αυτό, ο οποίος αποδίδει τις αρμοδιότητες καθώς και τη μορφή οργανώσεως και λειτουργίας του Σώματος, όπως είχαν ήδη διαμορφωθεί νομοθετικά, επαναλαμβάνεται ο και σε προηγούμενα νομοθετήματα (Α.Ν. 427/1945 άρθρο 1 και Ν.Δ. 2711/53 άρθρο 1) ορισμός του Ν.Σ.Κ. " ως ενιαίας ανωτάτης εν τω κρατικό οργανισμό αρχής" υπαγομένης απ' ευθείας εις την αρμοδιότητα του Υπουργού Οικονομικών", καταγράφονται κατά τρόπο σαφέστερο τα της λειτουργίας και των αρμοδιοτήτων του Προέδρου, της Ολομέλειας και των Τμημάτων, τα της διαρθρώσεως και των αρμοδιοτήτων της Κεντρικής Υπηρεσίας (Γραφείου Προέδρου), των Γραφείων Νομικών Συμβούλων των Υπουργείων και της Θεσσαλονίκης το οποίο προβλέπεται για πρώτη φορά ως Γραφείο Νομικού Συμβούλου, των Δικαστικών Γραφείων, όπου λειτουργούν, καθώς και των δικηγόρων του Δημοσίου και ρυθμίζονται θέματα του κυρίου προσωπικού (σύνθεση, διαβάθμιση

και ιεραρχική τάξη, διορισμός δοκίμων Δικαστικών Αντιπροσώπων, προαγωγές, απ' ευθείας διορισμοί, τοποθετήσεις, μεταθέσεις – αποσπάσεις, δικαστικές διακοπές, άδειες, αρχαιότητα, πειθαρχία, απόλυση, ειδική δωσιδικία, ατέλειες, Υπηρεσιακό Συμβούλιο), καθώς και τα σχετικά με τη σύνθεση και κατανομή του διοικητικού προσωπικού. Συγκεκριμένα στην αρμοδιότητα του Ν.Σ.Κ. υπάγονται: α) η δικαστική υπεράσπιση των συμφερόντων του δημοσίου, β) η δια νομικών γνωμοδοτήσεων καθοδήγηση των ενεργειών της διοικήσεως, γ) η αναγνώριση απαιτήσεων κατά του Δημοσίου και ο συμβιβασμός αυτού, δ) η επεξεργασία των παραπεμπομένων σε αυτό νόμων και Δ/των και ε) η γνωμοδότηση σχετικά με την υποβολή διαφορών του Δημοσίου σε διαιτησία, καθώς και τον ορισμό των διαιτητών.

Άξια, επίσης, επισημάνσεως είναι: α) ο διάχυτος στον Οργανισμό χαρακτήρας της συλλογικής δράσης του Ν.Σ.Κ. στο γνωμοδοτικό του έργο (τμήματα, ολομέλεια), αλλά και στο υπερασπιστικό (τηρητέα πορεία, αποδοχές δικαστικών αποφάσεων, άσκηση ενδίκων μέσων, συμβιβασμοί, αναγνωρίσεις απαιτήσεων κλπ.), β) Η εξομοίωση (βαθμολογική και μισθολογική) του κυρίου προσωπικού προς τους δικαστικούς λειτουργούς, γ) Η διενέργεια των προαγωγών των μελών του (εκτός του Προέδρου και των Αντιπροέδρων) μετά σύμφωνη γνώμη της Ολομέλειας, ως υπηρεσιακού συμβουλίου και με το σύστημα της απόλυτης εκλογής, δ) Η πρόβλεψη ως υπηρεσιακού και πειθαρχικού συμβουλίου της Ολομέλειας για τους βαθμούς Δικαστικού Αντ/που και Παρέδρου, και Συμβουλίου ειδικής συνθέσεως για τους Νομικούς Συμβούλους, Αντ/δρους και Πρόεδρο. Αυτή η οργάνωση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, σε ενιαία υπηρεσία - ανωτάτη αρχή, εξυπηρετεί την επιμονή του βασέως και κατά τρόπο ομοιογενή διεξαγωγή του υπερασπιστικού των συμφερόντων του δημοσίου έργου, αλλά κυρίως επιτρέπει την εκπλήρωση της υψίστης σημασίας γνωμοδοτικής αρμοδιότητας τούτου.

Οι τελευταίες προβλέψεις (ιδιαίτερα στοιχεία γ' και δ') κατοχυρώνουν σε μεγάλο βαθμό την ανεξαρτησία του Σώματος απέναντι στη Διοίκηση στην αντιμετώπιση της υπηρεσιακής εξελίξεως των μελών του, κατά τρόπο ανάλογο προς τον ισχύοντα για τους δικαστικούς λειτουργούς. Αυτή η οργάνωση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, σε ενιαία υπηρεσία - ανωτάτη αρχή, εξυπηρετεί την επί μονίμου βάσεως και κατά τρόπο ομοιογενή διεξαγωγή του υπερασπιστικού των συμφερόντων του δημοσίου έργου, αλλά κυρίως επιτρέπει την εκπλήρωση της υψίστης σημασίας γνωμοδοτικής αρμοδιότητας τούτου.

Στη συνέχεια με το άρθρο 25 του Ν. 4464/21-29 Απρ. 1965 (ΦΕΚ Α' 72/1965) ορίστηκε ότι η νομική εν γένει υπηρεσία του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων και του Ταχυδρομικού Ταμειοτηρίου διενεργείται εφεξής από το Ν.Σ.Κ. και συστήθηκαν Δικαστικά Γραφεία σ' αυτά.

Με τον Ν. 4169/1961 (ΦΕΚ Α' 81/1961) το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους αναγνωρίστηκε ως ανεξάρτητη πλέον υπηρεσία. Με το βδ 6/2.1.1961 έλαβε την οριστική του μορφή ως ενιαία ανωτάτη Αρχή, ιεραρχικώς διαρθρωμένη, της οποίας οι φορείς είναι μόνιμοι δημόσιοι υπάλληλοι, εξομοιούμενοι βαθμολογικώς και μισθολογικώς με τους δικαστικούς λειτουργούς. Πέραν του κυρίως προσωπικού, το Νομικό Συμβούλιο διαθέτει και διοικητικό προσωπικό για τη στελέχωση των υπηρεσιών του. Με το άρθρο 16 παρ. 5 του Ν. 4169/1961 περί Ο.Γ.Α. ορίστηκε ότι η νομική υπηρεσία του ΟΓΑ θα γίνεται από το Ν.Σ.Κ., ενώ προηγουμένως με το άρθρο 7 του Ν.Δ. 2698/1953 (ΦΕΚ Α' 315/1953) είχε προβλεφθεί η σύσταση Γραφείου Νομικού Συμβούλου στο Ι.Κ.Α.

Με το Ν.Δ. 736/1970 (ΦΕΚ Α' 255/1970) αντικαταστάθηκαν ορισμένες διατάξεις του Β.Δ. 6/1961 και ρυθμίστηκαν ορισμένα θέματα, όπως η αναπλήρωση Δικαστών από μέλη του Ν.Σ.Κ., ο διορισμός διαιτητών του Δημοσίου επί διαιτησιών

συνομολογουμένων σε συμβάσεις μετ' αλλοδαπών φυσικών ή νομικών προσώπων, η δυνατότητα λήψεως εκπαιδευτικών αδειών, η επιθεώρηση των Δικαστικών Αντιπροσώπων και ορίστηκε ότι δύναται με Β.Δ/τα να επεκτείνονται οι αρμοδιότητες του Ν.Σ.Κ. και επί αποκεντρωμένων δημοσίων υπηρεσιών, ως και επί Ν.Π.Δ.Δ., ανεξαρτήτως του αν προβλέπεται ή όχι τούτο από τις διέπουσες αυτά διατάξεις. Με το άρθρο 5 του Ν. 118/1975 προβλέφθηκε επέκταση των αρμοδιοτήτων του Ν.Σ.Κ. και στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, όπου ιδρύθηκε Δικαστικό Γραφείο. Ακόμα με το Ν.Δ. 759/1972 (ΦΕΚ Α' 221/1972) ιδρύθηκε ειδικό Γραφείο Νομικού Συμβούλου Φορολογίας στο Υπουργείο Οικονομικών με εξαιρετικά ευρεία αποστολή, στην αντιμετώπιση φορολογικών υποθέσεων του Δημοσίου. Αυτή η οργάνωση του Ν.Σ.Κ σε ενιαία υπηρεσία-ανωτάτη Αρχή, εξυπηρετεί την επί μονίμου βάσεως και κατά τρόπο ομοιογενή διεξαγωγή του υπερασπιστικού των συμφερόντων του Δημοσίου έργου, αλλά κυρίως επιτρέπει την εκπλήρωση της υψίστης σημασίας γνωμοδοτικής αρμοδιότητας τούτου .

ΣΤ'

Η Παρένθεση

Το έτος 1982, ενώ συμπληρωνόταν 100νταετία από της πρώτης λειτουργίας του Ν.Σ.Κ., ως συλλογικού οργάνου, με το Ν. ΑΚΑ'/1882, αντί να εορτασθεί το "Χρυσούν Ιωβηλαίον" του Ν.Σ.Κ. με το Ν. 1256/1982, άρθρο 10 (ΦΕΚ Α' 65/1982) καταργήθηκε το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, ως Αρχή και ως Σώμα, μετατράπηκε σε διεύθυνση Δικαστικού του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους. Ο αναχρονιστικός αυτός νόμος έπληξε πράγματι τη λειτουργική ενότητα του νομικού συμβουλίου, ο οποίος επανήλθε στο παλαιό σύστημα της κατ' υπουργείο κατανομής των νομικών συμβούλων , για την παροχή νομικών εισηγήσεων και συμβούλων στον υπουργό και για την υπεράσπιση και διεκπεραίωση , δικαστική εξώδικη των κάθε κατηγορίας δικαστικών υποθέσεων του υπουργείου. Σε εξουσιοδότηση του ανωτέρω

νόμου εκδόθηκε το Π.Δ. 671/1982 (ΦΕΚΑ΄140) για την “ Οργάνωση των Νομικών Υπηρεσιών της Διοίκησης” .

Με το συγκεκριμένο ΠΔ η τεραστίας σημασίας γνωμοδοτική αρμοδιότητα της ολομέλειας και των τμημάτων του νομικού συμβουλίου υποβιβάστηκε απλώς(άρθρο10ΠΔ671/82)της δυνατότητας του υπουργού προεδρίας κυβερνήσεως ή οικονομικών να καλούν σε συνέλευση τους “προϊστούμενους των νομικών διευθύνσεων” για διατύπωση γνώμης σε σοβαρά θέματα .

Τα κύρια χαρακτηριστικά της νέας μορφής και του νέου τρόπου λειτουργίας των Ν.Υ.Δ. εντοπίζονται στα ακόλουθα:

α) Κατάργηση του Ν.Σ.Κ. ως αρχής και ως Σώματος και των θέσεων Προέδρου και Αντιπροέδρων και σύσταση Δ/σεως Δικαστικού στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους με επικεφαλής Νομικό Σύμβουλο, ως Συντονιστή με θητεία.

β) Σύσταση Νομικών Δ/σεων σε κάθε Υπουργείο αντί των Γραφείων Νομικών Συμβούλων.

γ) Μετατροπή των θέσεων των Νομικών Συμβούλων του κράτους σε θέσεις Νομικών Συμβούλων Διοικήσεως και αναλόγως και των άλλων θέσεων του κυρίου προσωπικού και κατανομή αυτών στις νέες υπηρεσιακές μονάδες.

δ) Αποκλεισμός της συλλογικής δράσης και τονισμός της ατομικής γνωμοδοτικής δραστηριότητας με προσπάθεια αμβλύνσεως δια της διατηρήσεως της δυνατότητας περιορισμένης λειτουργίας, αντί της Ολομέλειας, Συνελεύσεως των Προϊσταμένων των Νομικών Δ/σεων με πρωτοβουλία όμως μόνο της Διοικήσεως (Απόφαση των Υπουργών Προεδρίας ή Οικονομικών) και όχι των οικείων Δ/σεων.

ε) Πρόβλεψη αντιμετώπισεως των δικαστικών υποθέσεων με αρμοδιότητα τριμελών επιτροπών, από μέλη του κυρίου προσωπικού (Σύμβουλος, Πάρεδρος, Δικ. Αντ/πος).

στ) Κατάργηση της βαθμολογικής εξομοιώσεως των μελών προς τους δικαστικούς λειτουργούς και διατήρηση μόνο της μισθολογικής αντιστοιχίας, σε συνδυασμό με πρόβλεψη συμπληρωματικής ισχύος προκειμένου περί της υπηρεσιακής καταστάσεώς τους των διατάξεων του Υπαλληλικού Κώδικα.

ζ) Μεταβολή του συστήματος προαγωγών με την καθιέρωση της κατ’ εκλογή προαγωγής, αφαίρεση από την Ολομέλεια και ανάθεση σε άλλο όργανο (Υπηρεσιακό Συμβούλιο) με μέλη κατά το πλείστον εκτός της Υπηρεσίας, της κρίσεως για την υπηρεσιακή και πειθαρχική κατάσταση των μελών.

η) Διατήρηση των υφισταμένων Δικαστικών Γραφείων και πρόβλεψη (άρθρο 21 παρ. 1 Π.Δ. 671/1982) για την ίδρυση νέων σε έδρες Νομών ή σε άλλες μεγάλες πόλεις, η οποία και πράγματι επακολούθησε.

Το έτος 1985 το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους υπήχθη στο Υπουργείο Δικαιοσύνης με το άρθρο 24 του Ν. 1558/1985 (ΦΕΚ Α΄137).

Το νέο ξεκίνημα

Πέραν των τεραστίων υπηρεσιών του νομικού συμβουλίου στον τομέα της υπερασπίσεως του δημοσίου, η αρμοδιότητα ήταν αυτή που του προσέδωσε κύρος. Ήταν πλέον καιρός να επανέλθει το προ του Ν1256/1982 καθεστώς, αλλά και να αναβαθμιστεί περαιτέρω το νομικό συμβούλιο.

Με το Ν. 1884/1990, άρθρο 39 (ΦΕΚ Α' 81) "Διαρρυθμίσεις στην έμμεση φορολογία και άλλες διατάξεις" ανασυστάθηκε το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους ως ενιαία ανωτάτη του Κράτους αρχή, υπαγόμενο απ' ευθείας στον Υπουργό των Οικονομικών, επαναφέρθηκαν σε ισχύ οι μέχρι της καταργήσεώς του ισχύουσες διατάξεις, κυρίως το Β.Δ. 6/1961, εκτός ορισμένων (άρθρα 5 παρ. 2 εδ. γ', 20, 21, 23, 24 παρ. 1 και 29 παρ. 2), καταργήθηκαν ρητά οι διατάξεις του άρθρου 10 Ν. 1256/1982 και του Π.Δ. 671/1982, από το οποίο διατηρήθηκαν μόνο οι διατάξεις των άρθρων 15, 23 παρ. 2 και 32.

Η σύσταση μιας (1) οργανικής θέσεως Προέδρου και τριών (3) θέσεων Αντιπροέδρων, η επαναφορά του συλλογικού συστήματος δράσεως στο γνωμοδοτικό του έργο με την επαναλειτουργία της Ολομέλειας και των Τμημάτων, η επανισχύουσα βαθμολογική εξομοίωση του κυρίου προσωπικού προς τους Δικαστικούς Λειτουργούς, η επανυπαγωγή των μελών από πλευράς υπηρεσιακής και πειθαρχικής καταστάσεώς τους στις παλιές διατάξεις και η δυνατότητα ρυθμίσεως με Π.Δ. και κατά τροποποίηση των κειμένων διατάξεων θεμάτων αναγομένων στην οργάνωση, συγκρότηση και λειτουργία του Ν.Σ.Κ., στην κατανομή αρμοδιοτήτων, στην υπηρεσιακή κατάσταση, στην βαθμολογική και μισθολογική εξέλιξη κλπ., αποτελούν τα βασικά χαρακτηριστικά του νομοθετικού πλαισίου της μετά την ανασύστασή του λειτουργίας του Ν.Σ.Κ.

Η Πολιτεία ακόμα, στα πλαίσια της προσπάθειας επιτυχημένης αντιμετώπισεως των διαρκώς επεκτεινόμενων αναγκών νομικής παραστάσεως του Κράτους στη σύγχρονη εποχή, αναθέτει στο Ν.Σ.Κ. περισσότερες αρμοδιότητες, όπως η δικαστική εκπροσώπηση της Ελληνικής Δημοκρατίας ενώπιον του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, του Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και κάθε δικαστηρίου και δικαστικής αρχής των κρατών – μελών της Ε.Ο.Κ., η οποία ανατέθηκε από 15-9-1991 στο Ν.Σ.Κ. με το άρθρο 39 του Ν. 1947/1991 (ΦΕΚ Α' 70/1991).

Ο σεβασμός στη νομιμότητα η ανάγκη να αποβάλει η Διοίκηση το πλέγμα της αυθαιρεσίας και της πολιτικής σκοπιμότητος και να καταστεί απρόσωπη και ακομμάτιστη μόνο με την ενδυνάμωση του Νομικού Συμβουλίου, ως ενιαία ανωτάτης Αρχής του κρατικού οργανισμού, μπορεί να επιτευχθεί. Και προς την κατεύθυνση αυτή κάθε προσπάθεια της παρούσας πολιτικής ηγεσίας θα τύχει της καθολικής επιδοκιμασίας και υποστηρίξεως

Στο Υπουργείο Οικονομικών συνιστάται Ειδικό Νομικό Γραφείο Φορολογίας, το οποίο αποτελεί Υπηρεσιακή Μονάδα του Ν.Σ.Κ., που λειτουργεί σύμφωνα με τις ισχύουσες γι' αυτό διατάξεις (άρθρο 55 Ν. 2214/1994, ΦΕΚ 75 τ. Α').

Στο Υπουργείο Γεωργίας συνιστάται ειδικό Γραφείο Νομικού Συμβουλίου του Ν.Σ.Κ., του οποίου αρμοδιότητα είναι η νομική και δικαστική συνδρομή των υπηρεσιών του Υπουργείου Γεωργίας σε θέματα ερμηνείας και εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου στο γεωργικό τομέα, με συμβουλές, γνωμοδοτήσεις και παραστάσεις ενώπιον των οργάνων και επιτροπών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρο 14 παρ. 10 Ν. 2227/1994, ΦΕΚ Α' 129).

Σημαντική αρμοδιότητα καθιερύεται και με τις διατάξεις του άρθρου 12 του Ν. 2298/1995, όπως μεταγενέστερα τροποποιήθηκαν, με τις οποίες απαιτείται έκδοση

γνωμοδοτήσεως του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους για το παραδεκτό της ασκήσεως ενώπιον του ΣτΕ, του Αρείου Πάγου και του Ελεγκτικού Συνεδρίου απευθυνομένων αιτήσεων αναιρέσεως του ελληνικού δημοσίου, ως απαραίτητη προδικασία για τον προσδιορισμό δικασίμου προς συζήτηση αυτών ενώπιον των ως άνω Ανωτάτων Δικαστηρίων.

Ακολουθεί το Π.Δ. 282/1996 "Όργανισμός του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους". Στην αρμοδιότητα του Ν.Σ.Κ υπάγονται: η δικαστική υπεράσπιση του Κράτους και των ΝΠΔΔ, η υπεράσπιση της Ελληνικής Δημοκρατίας ενώπιον κάθε δικαστηρίου και δικαστικής αρχής των Κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η νομική υποστήριξη του Υπουργείου Γεωργίας ενώπιον της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η διενέργεια όλων των δικαστικών πράξεων που αναφέρονται στο άρθρο του Ν4421/1964, η καθοδήγηση της διοίκησης με γνωμοδοτήσεις, η επεξεργασία νόμων και διαταγμάτων που παραπέμπονται αρμοδίως σε αυτό .

Με τις διατάξεις του άρθρου 100Α του ισχύοντος συντάγματος, όπως αυτό αναθεωρήθηκε από την Ζ' Αναθεωρητική Βουλή των Ελλήνων με το από 6 Απριλίου 2001 Ψήφισμα (ΦΕΚ 84 Α'/17-4-2001) και δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ 85Α'/18-4-2001), το οποίο εντάσσεται συστηματικά στο Τμήμα Ε'/Κεφάλαιο 2ον, που αναφέρεται στη Δικαστική Εξουσία, ρυθμίστηκε για πρώτη φορά συνταγματικά ο θεσμός του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Με τις διατάξεις αυτές δεν εισάγεται στην δικαιοϊκή έννομη τάξη, υπό την ευρεία της έννοια, στο νομικό κόσμο της χώρας, ένας νέος θεσμός. Κατοχυρώνεται συνταγματικά ένας θεσμός, ένα Σώμα, το οποίο υφίσταται και λειτουργεί πλέον της 100ετίας, εξυπηρετώντας με την άσκηση των αρμοδιοτήτων του, που ο νομοθέτης του έχει αναθέσει, τα συμφέροντα του Ελληνικού Δημοσίου, επιλύοντας ταυτόχρονα δικαστικές ή εξώδικες υποθέσεις πολιτών, που ανακύπτουν από την εν γένει δραστηριότητα της Διοίκησης .

Θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας του Ν.Σ.Κ.

Σήμερα το θεσμικό πλαίσιο που προβλέπει και κατοχυρώνει συνταγματικά τη συγκρότηση και λειτουργία του Ν.Σ.Κ. είναι το άρθρο 100Α του Συντάγματος. Σε εκτέλεση του ως άνω άρθρου και του άρθρου 88 παρ. 2 του Συντάγματος εκδόθηκε ο Ν. 3086/2002 (ΦΕΚ Α 324) "Όργανισμός του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και κατάσταση των Λειτουργών και των Υπαλλήλων του" και το Π.Δ. 238/2002 (ΦΕΚ Α 214) "Εκτέλεση των διατάξεων περί Νομικού Συμβουλίου του Κράτους" .

Στελέχωση

Στο Ν.Σ.Κ. υπηρετούν: α) οι Λειτουργοί του Ν.Σ.Κ., δηλ. Ο Πρόεδρος, έξι (6) Αντιπρόεδροι, σαράντα οκτώ (48) Νομικοί Σύμβουλοι, εκατόν εξι (106) Πάρεδροι, εκατόν ενενήντα εννιά (199) Δικαστικοί Αντιπρόσωποι και β) εκατόν σαράντα (140) Διοικητικοί Υπάλληλοι, δηλ. ένας (1) Γενικός Διευθυντής, δύο (2) Διευθυντές , εννιά (9) Τμηματάρχες και εκατόν είκοσι οκτώ (128) Διοικητικοί Υπάλληλοι.

Λειτουργία του Ν.Σ.Κ.

Το έργο του Ν.Σ.Κ. καθορίζεται από τις αρμοδιότητές του που προβλέπονται από το άρθρο 100Α του Συντάγματος που είναι ιδίως η δικαστική υποστήριξη και εκπροσώπηση του Δημοσίου και η αναγνώριση απαιτήσεων κατά του Δημοσίου ή ο

συμβιβασμός σε διαφορές με αυτό. Ειδικότερα το άρθρο 2 του Ν. 3086/2002 εξειδίκευσε τις εν λόγω αρμοδιότητες ως εξής: "Στην αρμοδιότητα του Ν.Σ.Κ. υπάγονται:

- α) Η δικαστική υπεράσπιση των συμφερόντων του Κράτους και γενικότερα η νομική υποστήριξή του.
- β) Η υποστήριξη των υποθέσεων της Ελληνικής Δημοκρατίας στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 9 και 15 του Οργανισμού του Υπουργείου Εξωτερικών, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Ν. 2594/1998 (ΦΕΚ 62 Α΄) και του άρθρου 56 παρ. 3 Π.περ. α΄ έως ε΄ του Π.Δ. 230/1998 (ΦΕΚ 177 Α΄).
- γ) Η υποστήριξη των υπηρεσιών της Διοίκησης σε θέματα κοινοτικού δικαίου με την επιφύλαξη των διατάξεων που αναφέρονται στην περίπτωση β΄ της παραγράφου αυτής.
- δ) Η διενέργεια όλων των δικαστικών πράξεων, που αναφέρονται στο άρθρο 6 της Πολυμερούς Σύμβασης "Περί διεκδικήσεως διατροφής εις την αλλοδαπήν" που κυρώθηκε με το Ν.Δ. 4421/1964 (ΦΕΚ 215 Α΄) και ανάγονται στα καθήκοντα του Υπουργείου Δικαιοσύνης.
- ε) Η διεξαγωγή των δικαστικών πράξεων, που προβλέπονται στις διεθνείς συμβάσεις δικαστικής αρωγής σε ποινικές, αστικές και εμπορικές υποθέσεις, στις οποίες η Ελλάδα είναι συμβαλλόμενο μέρος και συνιστούν καθήκοντα του Υπουργείου Δικαιοσύνης ως κεντρικής αρχής.
- στ) Η καθοδήγηση των ενεργειών της Διοίκησης με νομικές γνωμοδοτήσεις.
- ζ) Η αναγνώριση απαιτήσεων κατά του Δημοσίου, ο συμβιβασμός σε διαφορές με αυτό και η ρύθμιση χρεών πτωχών οφειλετών του Δημοσίου.
- η) Η γνωμοδότηση για την υπαγωγή διαφορών του Δημοσίου σε διαιτησία και ο ορισμός διαιτητών του.
- θ) Η υπεράσπιση δημοσίων υπαλλήλων σε ποινικά δικαστήρια, εφόσον προβλέπεται τούτο από ειδική διάταξη νόμου.
- ι) Η γνωμοδότηση για το παραδεκτό και βάσιμο των αναιρέσεων του Δημοσίου και Ν.Π.Δ.Δ. σύμφωνα με το άρθρο 12 του Ν. 2298/1995 (ΦΕΚ 62 Α΄), όπως κάθε φορά ισχύει.
- ια) Η επεξεργασία των σχεδίων νόμων, διαταγμάτων και κανονιστικών υπουργικών αποφάσεων, που παραπέμπονται αρμοδίως σ΄ αυτό και
- ιβ) Η δικαστική υπεράσπιση και γενικότερα η νομική υποστήριξη Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου και Ανεξάρτητων Διοικητικών Αρχών, των οποίων η νομική υπηρεσία διεξάγεται από το Ν.Σ.Κ. ή από μέλη του σύμφωνα με ειδικές διατάξεις.

Ειδικότερα:

- α) Του Ν.Σ.Κ. προϊστάται ο Πρόεδρός του, ο οποίος είναι υπηρεσιακός και πειθαρχικός προϊστάμενος του κυρίου και διοικητικού προσωπικού του Ν.Σ.Κ. και του οποίου οι αρμοδιότητες ορίζονται στο άρθρο 8 του Ν. 3086/2002. Το Ν.Σ.Κ. κατά την επιστημονική του δομή, δηλ. ως συλλογικό όργανο, λειτουργεί σε Ολομέλεια, Τμήματα και Τριμελείς Επιτροπές. Ο αριθμός και η συγκρότηση των Τμημάτων ορίζεται για κάθε δικαστικό έτος με απόφαση του Προέδρου του Ν.Σ.Κ. (ήδη λειτουργούν πέντε τμήματα). Στην Κεντρική Υπηρεσία του Ν.Σ.Κ., στα Γραφεία Νομικών Συμβούλων και στα

Ειδικά Γραφεία Νομικών Συμβούλων λειτουργεί Τριμελής Επιτροπή, η οποία συγκροτείται από έναν Αντιπρόεδρο ή έναν Νομικό Σύμβουλο, τον εισηγητή της υπόθεσης και από ένα άλλο μέλος του Ν.Σ.Κ., που υπηρετεί στην υπηρεσιακή αυτή μονάδα. Τριμελής Επιτροπή συγκροτείται και στα Δικαστικά Γραφεία στα οποία υπηρετούν τουλάχιστον τρία μέλη του Ν.Σ.Κ., από τα οποία το ένα τουλάχιστον είναι Πάρεδρος, ο οποίος και συμμετέχει υποχρεωτικά σ' αυτήν. Όλα τα μέλη των Επιτροπών έχουν δικαίωμα ψήφου.

Τα πρακτικά γνωμοδοτήσεων (άρθρο 7) σε δικαστικές και εξώδικες υποθέσεις, καθώς και όσα αναφέρονται σε περιοδικές παροχές ανεξαρτήτως ποσού εγκρίνονται από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών. Πρακτικά γνωμοδοτήσεων σε δικαστικές και εξώδικες υποθέσεις με χρηματικό αντικείμενο μέχρι ποσού 6.000 ευρώ εγκρίνονται από τον Πρόεδρο του Ν.Σ.Κ. εκτός εκείνων που αφορούν υποθέσεις μείζονος σημασίας ή έχουν ευρύτερες δημοσιονομικές επιπτώσεις. Τα πρακτικά αυτά δεν έχουν ισχύ ούτε εκτελούνται χωρίς την έγκριση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών ή του Προέδρου του Ν.Σ.Κ., κατά περίπτωση, οι οποίοι μπορούν να τροποποιούν αυτά μόνο προς όφελος του Δημοσίου. Το παραπάνω ποσό των 6.000 ευρώ μπορεί να αναπροσαρμόζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών. Τα πρακτικά σε υποθέσεις ακυρωτικής διαδικασίας εγκρίνονται από τον αρμόδιο κατά περίπτωση Υπουργό. Τα πρακτικά πριν από την έγκρισή τους δεν δημιουργούν δικαίωμα υπέρ οποιουδήποτε τρίτου, ούτε χορηγείται αντίγραφο αυτών. Μετά την έγκρισή τους, εκτελούνται υποχρεωτικά από τη Διοίκηση και δεν υπόκεινται σε οποιονδήποτε παραπέρα έλεγχο. Σε κάθε περίπτωση δεν χορηγείται αντίγραφο των εισηγήσεων σε ερωτήματα ή σε δικαστικές ή εξώδικες υποθέσεις.

β) Οι εργασίες του Ν.Σ.Κ. διεξάγονται από 1. την Κεντρική Υπηρεσία, 2. Τα γραφεία Νομικών Συμβούλων, 3. Τα Ειδικά Γραφεία Νομικών Συμβούλων (όπως το Ειδικό Γραφείο Κοινοτικού Δικαίου του Γραφείου Νομικού Συμβούλου του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (τέως Γεωργίας) και το Ειδικό Νομικό Γραφείο Φορολογίας), 4. Τα Δικαστικά Γραφεία, 5. Τους Δικηγόρους του Δημοσίου, όπου δεν λειτουργούν Γραφεία Νομικών Συμβούλων ή Δικαστικά Γραφεία και 6. Τους Δικηγόρους αλλοδαπής:

Γραφεία Νομικού Συμβούλου

Γραφεία Νομικών Συμβούλων λειτουργούν στη Βουλή των Ελλήνων, σε κάθε Υπουργείο, στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, στο Γεωπονικό Πανεπιστήμιο, στη Σχολή Καλών Τεχνών, στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, στο Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων, στον Οργανισμό Γεωργικών Ασφαλίσεων και στον Πειραιά. Γραφεία Νομικού Συμβούλου λειτουργούν και σε Γραφεία Υφυπουργών, Γενικές Γραμματείες, Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές ή Ν.Π.Δ.Δ., εφόσον τούτο προβλέπεται από ειδικές οργανικές διατάξεις. Στα Υπουργεία Οικονομίας και Οικονομικών και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων λειτουργούν ως υπηρεσιακές μονάδες του Ν.Σ.Κ. Ειδικό Γραφείο Νομικού Συμβούλου Φορολογίας και Ειδικό Γραφείο Νομικού Συμβούλου Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Ειδικό Γραφείο Κοινοτικού Δικαίου).

Στο Γραφείο Νομικού Συμβούλου ανήκουν: α) Η ενώπιον όλων των δικαστηρίων και αρχών παράσταση και υπεράσπιση κάθε κατηγορίας και φύσεως υποθέσεων της αρμοδιότητάς του και η εισήγηση στο Νομικό Συμβούλιο ή την οικεία Επιτροπή, για

τις δικαστικές και εξώδικες υποθέσεις που τους ανατίθενται, β) Η εκτέλεση των παρεχόμενων σ' αυτό, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, εντολών, γ) Η εισήγηση ενώπιον των Τμημάτων ή της Ολομέλειας του Ν.Σ.Κ. επί ερωτημάτων, τα οποία απευθύνονται προς αυτό και η κατάρτιση των σχετικών γνωμοδοτήσεων, δ) Η καθοδήγηση με ατομικές γνωμοδοτήσεις και συμβουλές όλων των υπηρεσιών του Υπουργείου ή των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου του άρθρου 19 και η εισήγηση για την επεξεργασία σχεδίων νόμων και διαταγμάτων ή κανονιστικών αποφάσεων.

Δικαστικά Γραφεία

Στην έδρα κάθε Περιφέρειας, εκτός της Περιφέρειας Αττικής (Αθήνα, Πειραιά), Κεντρικής Μακεδονίας (Θεσσαλονίκη) και Βορείου Αιγαίου (Μυτιλήνη), καθώς και στις πόλεις Αγρίνιο, Αλεξανδρούπολη, Βέροια, Βόλο, Έδεσσα, Ηράκλειο, Ιωάννινα, Καβάλα, Καλαμάτα, Κατερίνη, Κοζάνη, Κομοτηνή, Κόρινθο, Λαμία, Λάρισα, Λιβαδειά, Μεσολόγγι, Ναύπλιο, Πάτρα, Πολύγυρο, Πύργο, Ρέθυμνο, Ρόδο, Σέρρες, Σπάρτη, Σύρο, Τρίκαλα, Χαλκίδα και Χανιά, λειτουργούν Δικαστικά Γραφεία του Ν.Σ.Κ. Δικαστικά Γραφεία λειτουργούν επίσης σε Ν.Π.Δ.Δ. ή Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές σύμφωνα με ειδικές για αυτά διατάξεις.

Στο Δικαστικό Γραφείο ανήκει: α) Η ενώπιον όλων των Δικαστηρίων και Αρχών της περιφέρειας του νομού υπεράσπιση του Δημοσίου, β) Η εισήγηση για τις υποθέσεις αυτές στην Επιτροπή του Γραφείου, αν είναι δυνατή η συγκρότησή της, διαφορετικά στο Ν.Σ.Κ. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών μετά από εισήγηση του Προέδρου του Ν.Σ.Κ., μπορεί να ιδρύονται και νέα Δικαστικά Γραφεία ή να καταργούνται υφιστάμενα.

Κεντρική Υπηρεσία

Η Κεντρική Υπηρεσία του Ν.Σ.Κ. η οποία έχει διφυή χαρακτήρα επιστημονικό αλλά και χαρακτήρα διοικητικής υπηρεσίας με κύριο καθήκον την υποστήριξη του κυρίου έργου του Ν.Σ.Κ. συγκροτείται από ένα σύνολο υπηρεσιών όπως: Το Γραφείο Προέδρου, Την Γραμματεία (με Γραφεία Σύνταξης και Αρχείου Πρακτικών του Ν.Σ.Κ.), τους Σχηματισμούς Δικαστικών Υποθέσεων, το Κέντρο Πληροφορικής, μελετών και Νομικών Εκδόσεων (με Γραφεία Μελετών και Νομικών Εκδόσεων, Βιβλιοθήκης και Μηχανοργάνωσης και Πληροφορικής) και την Γενική Διεύθυνση Διοικητικής Υποστήριξης. Στην Γενική Διεύθυνση Διοικητικής Υποστήριξης υπάγονται: α) η Διεύθυνση Διοικητικού και Διοικητικής Μέριμνας και β) η Διεύθυνση Οικονομικών Υποθέσεων.

Σχηματισμοί Δικαστικών και εξωδίκων υποθέσεων

Ειδικώς για τους Σχηματισμούς Δικαστικών και εξωδίκων υποθέσεων πρέπει ν' αναφερθεί ότι διακρίνονται: α) Στον σχηματισμό υποθέσεων δικαιοδοσίας Δικαστηρίων Ευρωπαϊκής Ένωσης, Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Δικαστηρίων αλλοδαπής και β) Στους Σχηματισμούς ημεδαπής. Οι Σχηματισμοί Δικαστικών και εξωδίκων υποθέσεων ημεδαπής είναι: α) Σχηματισμός διαφορών δικαιοδοσίας Διοικητικών Δικαστηρίων, β) Σχηματισμός διαφορών δικαιοδοσίας

Πολιτικών Δικαστηρίων, γ) Σχηματισμός Φορολογικών και Τελωνειακών υποθέσεων, δ) Σχηματισμός Ποινικών υποθέσεων και Σχηματισμός διαφορών δικαιοδοσίας Ελεγκτικού Συνεδρίου. Το διαφορετικό αντικείμενο των Σχηματισμών, στους οποίους υπάγονται εκτός από τις δικαστικές υποθέσεις και οι εξώδικες υποθέσεις και οι υποθέσεις διαιτησίας, αντίστοιχες κατά είδος και φύση των δικαστικών υποθέσεων της αρμοδιότητας, όπως προκύπτει από την ονομασία τους, απεικονίζει ταυτόχρονα και τους κύκλους δραστηριότητας του Ν.Σ.Κ. σε εθνικό και διεθνές επίπεδο δραστηριότητας. (Υποθέσεις Διεθνείς Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Ευρωπαϊκής Επιτροπής ΟΗΕ, διεθνών συμβάσεων δικαστικής αρωγής), και Υποθέσεις εθνικού δικαίου (δικαιοδοσίας Διοικητικών Δικαστηρίων, πολιτικών Δικαστηρίων, Ελεγκτικού Συνεδρίου, φορολογικών, τελωνειακών και ποινικών υποθέσεων).

Καθήκοντα μελών Ν.Σ.Κ.

Τα μέλη του κυρίου προσωπικού του Ν.Σ.Κ., στις υποθέσεις που τους έχουν ανατεθεί ενεργούν όλες τις διαδικαστικές πράξεις, ασκούν όλα τα ένδικα μέσα και βοηθήματα και γενικά προβαίνουν σε οποιαδήποτε ενδεικνυόμενη νόμιμη ενέργεια μέχρι την αμετάκλητη περαίωση των υποθέσεων.

Υποχρεώσεις μελών Ν.Σ.Κ. και δημοσίων υπηρεσιών

Σε κάθε δικαστική ή εξώδικη υπόθεση, μετά από την ανάθεση αυτής σε Γραφείο του Ν.Σ.Κ., οφείλει το μέλος του κυρίου προσωπικού που την χρεώθηκε, να προβεί στις αναγκαίες ενέργειες για την εξακρίβωση του πραγματικού της διαφοράς και σε συλλογή των απαραίτητων αποδεικτικών στοιχείων, με σκοπό την υπεράσπιση των συμφερόντων του Δημοσίου. Εφόσον από τα στοιχεία αυτά πιθανολογείται η βασιμότητα των αξιώσεων, που προβάλλονται κατά του Δημοσίου, κινείται από τον χειριζόμενο την υπόθεση η διαδικασία, που προβλέπεται κατά περίπτωση από την παρ. 1 του άρθρου 7, την παρ. α' της παρ. 2 του άρθρου 17 και την παρ. β' της παρ. 3 του άρθρου 18 για την αναγνώριση αυτών ή για τη συμβιβαστική επίλυση της διαφοράς ή σε περίπτωση αμφιβολίας, για τον καθορισμό της τηρητέας πορείας, κατά τις διακρίσεις των παρ. 1, 2 και 3 του άρθρου 6. Στην αντίθετη περίπτωση οφείλει να εξαντλήσει κάθε ενδεικνυόμενη δικαστική ή εξώδικη ενέργεια ή παράσταση, για την υπεράσπιση του συμφέροντος του Δημοσίου.

Κάθε δημόσια αρχή και υπηρεσία υποχρεούται: 1) σε άμεση παροχή προς τα γραφεία και τα μέλη του Ν.Σ.Κ. των πληροφοριών και στοιχείων, τα οποία προσφέρονται για την υποστήριξη των δικαιωμάτων του Δημοσίου ή απόκρουση των κατ' αυτού αξιώσεων τρίτων, 2) σε έγκαιρη υπόδειξη των μαρτύρων του Δημοσίου η κατάθεση των οποίων, εφόσον είναι δημόσιοι υπάλληλοι, είναι υποχρεωτική και 3) σε κάθε άλλη δυνατή συνδρομή με παροχή υπηρεσιών που υποβοηθούν το έργο της υποστήριξης των υποθέσεων του Δημοσίου. Άρνηση, ολιγωρία ή πλημμελής εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτών συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα που διώκεται ύστερα από σχετικό έγγραφο του Προέδρου του Ν.Σ.Κ. και δημιουργεί την υποχρέωση στις αρμόδιες υπηρεσίες ελέγχου των υπευθύνων και ενδεχόμενου καταλογισμού σε βάρος τους των ζημιών που υπέστη το Δημόσιο από τη

συμπεριφορά τους .

Η γνωμοδοτική αρμοδιότητα του Ν.Σ.Κ.

Η γνωμοδοτική αρμοδιότητα του Νομικού Συμβολίου του Κράτους παρίσταται, κατά το νόμο , γενική και αποκλειστική . Γενική γιατί τα θέματα , στα οποία αναφέρεται είναι κάθε φύσεως και αφορούν την ερμηνεία κανόνων συνταγματικών , νομικών η άλλων , που θεσπίζονται κατ' εξουσιοδότηση , στη νομική θεμελίωση ατομικών διοικητικών πράξεων, την ερμηνεία συμβάσεων , τη νομική δυνατότητα ή τη μορφή αντιμετώπισης συγκεκριμένων περιπτώσεων και αιτημάτων από τη Διοίκηση. Αυτά ανεξάρτητα από τη συντρέχουσα αρμοδιότητα για αντιμετώπιση γνωμοδοτικά, κυρίως με τη μορφή γνωμοδοτήσεων για τηρητέα πορεία δικαστικών υποθέσεων, για αναγνώριση απαιτήσεων κατά του δημοσίου ή συμβιβασμούς για αποδοχή δικαστικών αποφάσεων ή άσκηση ένδικων μέσων κ.λ.π, που αναγνωρίζεται στο Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, στο πλαίσιο της παράλληλης αποστολής του για δικαστική υπεράσπιση της Διοικήσεως και του Δημοσίου.

Ακόμα η γενικότητα της γνωμοδοτικής αρμοδιότητας του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους επιβεβαιώνεται και από το γεγονός ότι αναφέρεται σ' όλους τους τομείς της δημόσιας Διοικήσεως ανανεξαιρέτως, καθώς και ορισμένων αποκεντρωμένων δημοσίων υπηρεσιών ή νομικών προσώπων , των οποίων η νομική υπεράσπιση έχει ανατεθεί σ' αυτό (Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων , Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων, Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο , Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων κ.λ.π.) και τα οποία , στην ουσία αποτελούν αναμφισβήτητα τομείς της κρατικής δραστηριότητας , που για λόγους καθαρά οργανωτικούς δεν εντάσσονται στη stricto sensu διοικητική οργάνωση. Βέβαια οι κρατούσες σύγχρονες αντιλήψεις της δημόσιας Διοικήσεως σε μορφές και του ιδιωτικού δικαίου ακόμα , συνεπάγεται να υπάρχουν και ένα πλήθος άλλων τομέων της , οργανωμένων σε μορφή νομικών προσώπων δημοσίου ή ακόμα και ιδιωτικού δικαίου, ή δημοσίων επιχειρήσεων , γενικά , των οποίων η οργάνωση περιλαμβάνει και ίδια νομική υπηρεσία , που εξυπηρετεί την ανάγκη γνωμοδοτικής καθοδήγησης των διοικήσεως τους . Οι περιπτώσεις αυτές άμεσα τοποθετούνται έξω από τη γνωμοδοτική αρμοδιότητα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους . Έμμεσα , όμως, πρέπει να παρατηρηθεί ότι δεν εξαιρούνται απ' αυτήν την αρμοδιότητα . Τούτο κυρίως , γιατί όλοι οι οργανισμοί αυτοί τελούν υπό κρατική εποπτεία , άλλοτε ευρύτερη κι' άλλοτε πιο περιορισμένη. Η Διοίκηση , στην άσκηση αυτής της εποπτείας , τις πιο πολλές φορές , κατά νόμο, κρίνει τη νομιμότητα των πράξεων και των αποφάσεων αυτών των φορέων. Στο στάδιο αυτό , κάθε αμφισβήτηση της Διοικήσεως , είτε αφορά άμεσα τις υπό έλεγχο πράξεις ευθέως , είτε την έκταση του ασκούμενου ελέγχου, καταλήγει σε προσφυγή στη γνωμοδοτική αρμοδιότητα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους , γιατί αντιμετωπίζεται πια σαν συμβολή στην κατά νόμο άσκηση αρμοδιοτήτων (εποπτικών , σε ευρεία η στενότερη έννοια , κυρίως) της Διοικήσεως. Έτσι πολλές φορές η γνωμοδοτική αρμοδιότητα του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους καλύπτει θέματα π.χ. των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως , η διαφόρων Ασφαλιστικών Ταμείων ή Οργανισμών , κ.λ.π., που αν και έχουν ίδια, διακεκριμένη νομική προσωπικότητα, από τη Διοίκηση και ίδια νομική υπηρεσία , για γνωμοδοτική καθοδήγηση των διοικήσεως τους, παρόλα αυτά υπάγονται στην εποπτεία της Διοικήσεως , με βάση συγκεκριμένη νομοθετική πρόβλεψη σε κάθε περίπτωση και η άσκηση αυτής της εποπτικής αρμοδιότητας της Διοικήσεως , θεμελιώνει πολλές φορές – όταν προκύπτει ανάγκη – άσκηση και γνωμοδοτικής αρμοδιότητας του

Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Έτσι η διαπίστωση για τη γενικότητα της γνωμοδοτικής αρμοδιότητας του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, έχει οπωσδήποτε αναμφισβήτητη θεμελίωση, πολύ ευρεία.

Η αποκλειστικότητα της γνωμοδοτικής αρμοδιότητας του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, ισχύει, με την έννοια ότι δεν προβλέπεται από τη νομοθεσία άλλο γενικής αρμοδιότητας γνωμοδοτικό όργανο Διοικήσεως. Δεν μπορεί ν' αποκλεισθεί, βέβαια, μια ειδική νομοθετική πρόβλεψη για τη θεσμοθέτηση κάποιας άλλης αρμοδιότητας, για ειδικούς τομείς ή ειδικά θέματα. Πάντως, συντρέχει για το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους τεκμήριο αρμοδιότητας για τη γνωμοδοτική αποστολή του. Επί παραδείγματι ειδική προϋπόθεση του παραδεκτού για την άσκηση της αίτησης αναιρέσεως από το Δημόσιο και τα ΝΔΠΠ (πλην των ΟΤΑ, ΑΕΙ και εκκλησιαστικών νομικών προσώπων) θεσπίστηκε με τη διάταξη του άρθρου 12 του Ν. 2298/1995, σύμφωνα με την οποία, μέσα σε αποκλειστική τρίμηνη προθεσμία πρέπει να κατατεθεί στη γραμματεία του ΣΕ θετική γνώμη του ΝΣΚ για το βάσιμο ενός τουλάχιστο από τους προβαλλόμενους λόγους αναιρέσεως. Μετά την πάροδο της προθεσμίας αυτής άπρακτης, θεωρείται ότι η αίτηση αναιρέσεως δεν ασκήθηκε (ΣΕ 1021,2810/1998) και η δίκη καταργείται με πράξη του προέδρου του αρμοδίου τμήματος (π.χ. ΣΕ 1935/1998).

Οι γνωμοδοτήσεις σε ερωτήματα και τα πρακτικά γνωμοδοτήσεων σε δικαστικές και εξώδικες υποθέσεις των Επιτροπών, των Τμημάτων και της Ολομέλειας εκδίδονται με πλειοψηφία των παρόντων μελών, που έχουν ψήφο, οι οποίοι εκφέρουν τη γνώμη τους κατά σειρά αρχαιότητας, αρχίζοντας από τον νεότερο. Στα Τμήματα και στην Ολομέλεια σε περίπτωση που διατυπωθούν περισσότερες από δύο γνώμες, αυτοί που εκφράζουν την ασθενέστερη οφείλουν να προσχωρήσουν σε μια από τις επικρατέστερες. Εάν οι γνώμες που εκφράζονται συγκεντρώνουν ίσο αριθμό ψήφων, γίνεται ψηφοφορία, για να αποκλειστεί μια από αυτές. Αυτοί που εκφράζουν τη γνώμη που αποκλείεται οφείλουν να προσχωρήσουν σε μία από τις άλλες, μέχρι να σχηματισθεί πλειοψηφία. Αν υπάρξει ισοψηφία, στις μεν συνεδριάσεις της ολομέλειας υπερισχύει η ψήφος του Προέδρου, στις δε συνεδριάσεις των Τμημάτων η υπόθεση παραπέμπεται στην Ολομέλεια. Στις συνεδριάσεις των Επιτροπών, αν δεν σχηματισθεί πλειοψηφία, η υπόθεση παραπέμπεται στο αρμόδιο Τμήμα. Οι γνωμοδοτήσεις και τα πρακτικά περιέχουν και τη γνώμη της μειοψηφίας με την αιτιολογία της. Επίσημο αντίγραφο κάθε γνωμοδότησης αποστέλλεται στην αντίστοιχη υπηρεσία, που επιμελήθηκε για την υποβολή του ερωτήματος, η οποία έχει την υποχρέωση να ενεργήσει για την αποδοχή ή μη αυτής.

Οι γνωμοδοτήσεις δεν δημιουργούν δικαίωμα υπέρ οποιουδήποτε τρίτου, πριν από την αποδοχή τους με επισημειωματική πράξη από τον Πρόεδρο της Βουλής, τον αρμόδιο Υπουργό ή το Διοικητικό Συμβούλιο Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου ή άλλο κατά νόμο αρμόδιο όργανο αυτού ή Ανεξάρτητης Διοικητικής Αρχής ή από τον Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας. Μετά την αποδοχή τους οι γνωμοδοτήσεις αποτελούν πράξεις, που είναι υποχρεωτικές για τη Διοίκηση ή το Νομικό Πρόσωπο ή την Ανεξάρτητη Διοικητική Αρχή.

Συγκριτικά

Η όλη δομή και οργάνωση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους προσομοιάζει προς την του Ιταλικού Νομικού Συμβουλίου, της *Avvocatura dello Stato*, από την οποία ο νομοθέτης του 1940 φαίνεται ότι εμπνεύστηκε τις γενικές αρχές οργάνωσής του. Κατά

την ιταλική νομοθεσία, την *Avvocatura dello Stato* απαρτίζουν η *Avvocatura Generale*, που εδρεύει στη Ρώμη και οι *Avvocature Distrettuali*, που εδρεύουν στις έδρες των Εφετειών. Η *Avvocatura Generale*, που αποτελεί το κεντρικό διευθύνον όργανο, συγκροτείται από τον *Avvocato Generale dello Stato*, που εξομοιώνεται με τον Γεν. Εισαγγελέα του Ιταλ. Ακυρωτικού, τους 6 *Vice- Avvocati Generali*, που εξομοιώνονται με τους Προέδρους Εφετών, τον *Secretario Generale*, τους *Sost. Avvocati Generali*, που εξομοιώνονται με Αρεοπαγίτες, τους *Vice- Avvocati dello Stato*, που εξομοιώνονται με Εφέτες και τους *Sost. Avvocati dello Stato*, που εξομοιώνονται με Πρωτοδίκες. Ο *Avvocato Generale dello Stato* εποπτεύει για την καλή λειτουργία των υπηρεσιών, διευθύνει τις δικαστικές υποθέσεις και τη γνωμοδοτική εργασία εκδίδοντας γενικές και ειδικές οδηγίες, επιλύει τις διαφωνίες απόψεων είτε μεταξύ των *Avvocature Distrettuali*, είτε μεταξύ αυτών και των διοικητικών υπηρεσιών και υποβάλλει περιοδικά στον Πρόεδρο του Υπουργικού Συμβουλίου αναφορές κατατοπιστικές για τη δραστηριότητα της *Avvocatura*. Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του βοηθείται από τους *Vice-Avvocati Generali* και τον *Secretario Generale*, ο οποίος έχει και το καθήκον να διευθύνει τις διοικητικές υποθέσεις. Η *Avvocatura Generale* απασχολείται με την υπεράσπιση του Κράτους ενώπιον των ανωτάτων συνταγματικών, τακτικών και διοικητικών δικαστηρίων (Συνταγματικό Δικαστήριο, Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο της Σικελίας, Ακυρωτικό, Συμβούλιο Επικρατείας, Ελεγκτικό Συνέδριο, Ανώτατο Δικαστήριο Υδάτων κλπ.), καθώς και ενώπιον των δικαστηρίων της περιοχής της Ρώμης. Οι *Avvocature Distrettuali* συγκροτούνται από ένα *Avvocato Distrettuale*, από *Vice-Avvocati* και *Sost. Avvocati* καθώς επίσης και από αριθμό *Procuratori*. Κάθε μια απ' αυτές στην περιοχή της επιφορτίζεται με την εκπροσώπηση και υπεράσπιση στα δικαστήρια της διοικήσεως και την παροχή πληροφοριών σ' αυτή. Το προσωπικό μπαίνει στο Σώμα κατόπιν διαγωνισμού. Η *Avvocatura dello Stato* ασκεί και την γνωμοδοτική αρμοδιότητα παράλληλα με αυτή που ασκείται από το Συμβούλιο Επικρατείας και περιορίζεται μόνο σε θέματα διοικητικού δικαίου. Η γνωμοδοτική αρμοδιότητα περιλαμβάνει την άσκηση ή την παραίτηση από αγωγή, τη σύνταξη συμβολαίων και συμβιβασμών, την επεξεργασία σχεδίων νόμων, διαταγμάτων και συγγραφών υποχρεώσεων, καθώς και την παροχή συμβουλών στην διοίκηση σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν με αφορμή αιτήσεις ή ζητήματα που μπορούν να προκαλέσουν διενέξεις.

Συμπερασματικά

Το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους είναι θεσμός ευνομίας. Η ενιαία αυτή ανωτάτη Αρχή του κρατικού μηχανισμού έχει ως προορισμό τη δικαστική υπεράσπιση των συμφερόντων του Δημοσίου, την καθοδήγηση νομικών γνωμοδοτήσεων των

ενεργειών της Διοικήσεως , την αναγνώριση απαιτήσεων κατά του Δημοσίου και το συμβιβασμό στις σχετικές διαφορές και , τέλος, την επεξεργασία των παραπεμπομένων εις αυτό σχεδίων νόμων και διαταγμάτων.

Η πρόβλεψη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους ως ενιαίας, ανωτάτης αρχής του Κράτους, υπαγομένου απ' ευθείας στον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών και οι σημαντικότερες αρμοδιότητές του το καθιστούν θεματοφύλακα των συμφερόντων του Δημοσίου και της νομικής υποστήριξης του Δημοσίου, αλλά ταυτόχρονα ευέλικτο και αποτελεσματικό και φιλικό προς τον πολίτη, ο οποίος μπορεί να προσφύγει σ' αυτό για ν' αναγνωρίσει απαιτήσεις του κατά του Δημοσίου και να συμβιβαστεί με αυτό έτσι ώστε ν' αποφεύγει πολλές φορές πολυχρόνιους και δαπανηρούς δικαστικούς αγώνες. Οι αρμοδιότητες του Ν.Σ.Κ. σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, η οργανωτική του δομή, λειτουργία και σύγχρονος εξοπλισμός σε ηλεκτρονικά μέσα, η λειτουργία σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο, δικαιολογούν πλήρως τον χαρακτηρισμό του Ν.Σ.Κ. " ως μεγάλου Σώματος της Διοίκησης ", (βλ. Ε. Σπηλιωτόπουλου, Εγχειρίδιο διοικητικού Δικαίου, έκδ. 11η παρ. 284) και ως οιονεί δικαστικού θεσμού", (βλ. Ε. Βενιζέλο στα πρακτικά συνεδρίασης της Βουλής της 28-3-1996 σελ. 32-33).

Βιβλιογραφία

Γ.ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ:ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΟΜΑ (1885-1892)
ΚΕΙΜΕΝΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ-κείμενα δημοσίου δικαίου-Λύτρας-
Σιουτη,1992
ΜΕΛΕΤΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ Κων/νος Χιώλος-1998
ΕΡΓΑΣΙΑ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΤΟΜΑΡΑ,ΕΤΟΣ1959
ΔΗΜΟΣΙΟΝ.ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ.ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ 1935-1952
(1953),τόμοι 1 και2
ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΝΣΚ 2003
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΝΣΚ,ΑΡΘΡΟ 3Ν3086/2002
ΕΠ.ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ, Εγχειρίδιο διοικητικού Δικαίου, έκδ. 11η ,2002
Δ.ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ:Κώδιξ Νόμων Δημοσίου-1940
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ-Χρυσικόπουλος Ιωάννης,1978
ΚΕΙΜΕΝΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ-κείμενα δημοσίου δικαίου-Λύτρας-
Σιουτη,1996
Νομολογία

ΒΔ.6/1961(ΦΕΚΑ5),Ν.4464/1965(ΦΕΚ Α72/1965),Ν.4169/1961(ΦΕΚ Α
81/1961),Ν.Δ.736/1970(ΦΕΚ Α 225/1970),Ν.118/1975.Ν.Δ.759/1972(ΦΕΚ Α
221/72),
Ν.1256/82(ΦΕΚ Α 65),Π.Δ.671/82(ΦΕΚ
Α140),Ν.1558(ΦΕΚΑ137/1985),Ν.1884/1990
(ΦΕΚ Α81),Ν.1947/1991(ΦΕΚ Α70/91),Ν.2214/1994(ΦΕΚ Α75),Ν.2227/1994(ΦΕΚ

A
129),Π.Δ.282/96,Ν.2298/1995(ΦΕΚ Α62),Ν.3086/2002(ΦΕΚ
Α324),Π.Δ.238/2002(ΦΕΚ
Α214)